

palatalització expressiva. Aquí també tenim GER-ULI o GER-URI, en el qual la *-l-* s'explica encara millor que en aquell, puix que ací coincideix la dissimilació amb els factors allí explicats.¹

GER- és un nom basco-aquitànic. Recordem el Pic ⁵ del *Ger*, l'Olimp aquitànic damunt St. Beat (vora St. Bertran de Comenge), amb el poble de *Eup* dessota (< EL-BE 'sota el déu').

Jo diria que es tracta de l'arrel del basc *gero* 'després'; el mot del basc comú —recordem *Gero*, l'obra clàssica d'Axular— que junt amb el verb *gera/geratu* 'quedar-se' i els seus derivats *gerkoz* 'per fi', *gerorengo* 'últim', 'posterior', expressen la idea general de 'endarrere'. En efecte: *Ger* és ja un poc apartat del Segre i molt més apartat és encara *Girul* GERO-URI 'la vila del fons, la darrera de tot'; i també el *Pic deu Ger*, s'alça darrere de la vall d'*Eup* < EL-BE 'sota el déu (EL 'déu').

No s'ha suggerit altra etimologia sostenible. No hi ha relació amb la de *Girona*, com es veu per GERUNDA,²⁰ de terminació indoeuropea, probablement llatina, incompatible amb *-ULI* de *Girul*, i amb el caràcter ibero-basc de tota aquesta toponímia: *AlcM* vacilla entre això i agermanar amb *Geri*, a la qual cosa s'oposa rotundament aquesta *-RR-* doble, contradita per la *-r-*²⁵ simple dels nostres noms, i la de les formes antigues (*Geri*, Acte SdUrg., 839),² i per la simple intervocàlica de *Girul* (*Geruli*).

GIRENI i GIRENY, duplicat que per la forma i³⁰ pel fet de ser en una comarca veïna i de fort substrat bascoide, com l'Alt Pallars, és versemblant unir al complex *Ger-Girul-Geré-Geral*. *Bony de žiréy*, pic en la carena pirinenca, entre Alós d'Àneu i França; oït a Alós, 1934 i 1958 (marcat també en el m. del *Min. Int.*³⁵ francès). Un poc diferent, *Gireni*, a l'extrem SE. de les valls de Ferrera-Cardós: font i bosc de *žiréni*, oït a Farrera (1933, XXII, 80, 81) com a veí del Planell de l'Orri Vell; IGC el posa com a nom de l'«arroyo» que, venint de la banda de Cívís i, en ajuntar-se amb⁴⁰ el de Conflent, forma el riu de Sta. Madalena (afl. esq. de la N. Pallaresa, sota Llavorsí).

Encara que tan semblants entre ells, són dos noms un poc diferents, de llocs ben separats per uns 40 k. Però han de tenir ètimon comú, com ja vaig dir en el⁴⁵ *BDC* XXIII = *EntreDL* II, 54, i *E.T.C.* I, 130: equiparant-los amb els duplicats *Travessani/Travessany*, i el grup de *Peixerani*, *Marcalani*, *Travessani* (*TVBoí*, II, 9-10, 22). Allí explico aquests per compostos bascoïdes, formats amb el basc *ANDI* 'gran': car en part⁵⁰ d'aquestes formes s'ha mantingut *-ni*, com a resultat de *-NDI*; i en les altres tenim una evolució fonètica més romanitzada (com en *bony*, *vergonya*, *enfony*, o *Gombren* > *Gombreny*, *Gisclarenya* etc.).

També es pot estendre aquesta explicació, sense vio-⁵⁵ lència, a *Gireny/Gireni*, admetent que el radical sigui el dels presents *Girul/Ger* i la terminació, la d'aquells noms de Pall. i Rbg.; només caldrà suposar GERE-ANDI 'els darreres grans', car res més grandios que el *Bony de Gireny* i les muntanyes del fons de la Ribera de⁶⁰

Sta. Madalena: uns i altres vistos a darrere pels pastors que hi pugen des dels dos pobles respectius; no cal postular gaire, per admetre que EA es contragués en *é*, ni per posar GERE al costat de GER o *gero*.³

També serà bo de posar en aquest teler, l'examen d'altres parònims pre-romans d'aquesta zona. En aquests la comunitat d'origen és menys segura; però com que n'hauríem de tractar en algun punt dins l'*O-nom.*, és convenient, en tot cas, de fer-ho, com apèndix, en aquest article.

GERBUSTÉ (pron. *čerbusté* (parlar apitxat), pda., a la dr. de l'alta Ribagorça, entre Ginast i Vilaller (XIX, 156), o sigui ja en la zona on *-ōi* apareix sovint amb l'evolució, aragonitzant, en *-yé* > *-é*. Potser compost GER-BOST- 'els cinc darreres' (o rere-país), + *-ōi*. D'altra banda s'assembla a *Girosta*, pda., també de l'alta Ribagorça, que anoto a Adons. I, pluralitzat, *les čirōstes* a Èrill-Castell (XIX, 184, 164), però és possible i probable que siguin continuació un lloc de l'altre, perquè no hi ha altre poble entremig, en els 8 k. de muntanya que separen aquell poble d'aquest altre.

És cert que això té una semblança tan notable amb un mot basc ben conspicu, com *irusta* 'trèvol', nom de planta, que costa de no relacionar-los.

Cert que l'etim. d'*irusta* (IRU-USTA 'tres fulles', que semànticament s'imposa) no s'hi prestaria gaire; per a la inicial caldria combinacions més extraordinàries; potser encreuament, potser caldria fer-hi intervenir l'arrel del nostre GER- 'darrere'; o bé si imaginéssim que una var. **iriusta*, passant per *eriōsta*, traslladés la *ī* (*gerosta*); i fer-ho extensiu a *Gerbosté*? Més incert tot això, sens dubte. Limitem-ho a la versemblant etim. de *Gerbusté*, i deixem en suspens la resta.

També serà prudent de deixar en apèndix, si bé per raons diferent, els casos de *Guiró* i *Guerosso*.

Quant a GUEROSSO, coincideix amb el nostre grup, per la regió, i per la *e*. Difereix l'oclusiva *g*, però com que és a la part més reculada de l'alt Pallars, entra en la zona on hi ha força casos de NLL amb conservació del valor originari, oclusiu, de la *g*- ibero-basca (*E.T.C.* I, 126 (f)) i per això, ja hi vaig suggerir relacionar-lo amb *Ger/Girul/Gireny*.

És immediat al Nordest d'aquesta muntanya de *gerōso* el paratge on hi ha els *gerōsos*. Són uns estanys petits, en una de les dues riberetes en què es bifurca la vall de Noarre, a l'extrem NO. de la vall de Cardós, la qual porta el nom de *barranc de Guerosso*: de manera que, a Tavascan, del gran Pic de Sertascan (a la frontera) també en diuen *La Torre de Guerosso* (XXIV, 551). Tal com la font de *Torroso* (i pda. *Els Torrossos*) a l'alta vall de Boí-Taüll, ve de ITURRI-OTZ 'font freda' en basc (*TVBoí* I, 21), el *Guerosso*, seria GERO-OTZ 'el rere-país fred'.

Val a dir que la composició amb *otz* no seria l'única anàlisi possible, i sempre a base del bc. *gero*. Car també hem trobat indicis d'una sufixació ibero-basca en *-s-* o *-so-* (veg. els articles *Bosia* i *Besòs/Badalona*, i els *Ando-s-ini* a l'art. *Andorra*; i en posició inicial veg.